

POLAK WE FRANCJI

Le Numéro : 50 centimes.

Numer : 50 cts.

" LE POLONAIS EN FRANCE " — Journal hebdomadaire

Przed płacone Francji :

Cena numeru.... 50cts

Miesięcznie..... 2fr.50 cts

Po za Francją w Europie :

Rocznie..... 48 fr.

W Ameryce :

Rocznie..... 3 dol.

Pismo poświęcone

sprawom religijnym, społecznym i ojczystym

Wychodzi w każdą niedzielę

ORGAN ZWIĄZKU TOWARZYSTW KATOLICKICH

Adres Redakcji i

Administracji

263 bis, rue Saint-Honoré
PARIS (1er arr.)

Nr. czeku 97067

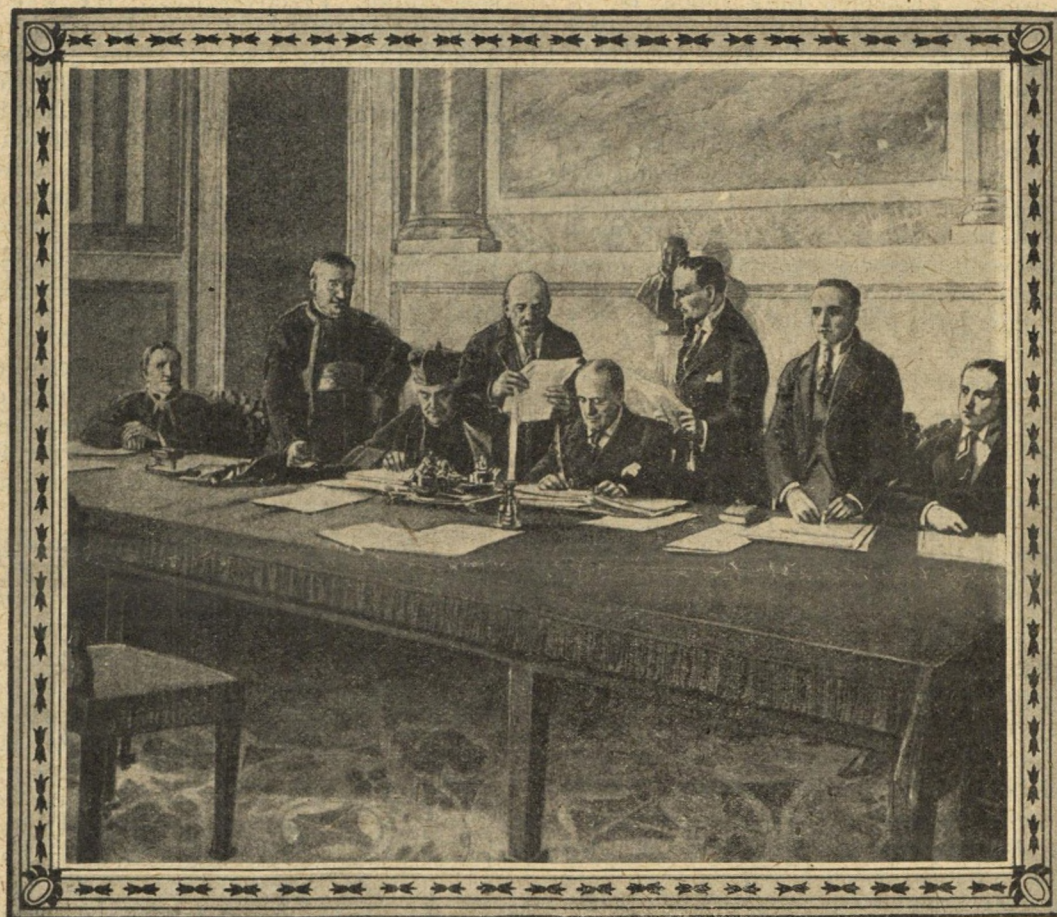
Telefon : Richelieu 90-40

PARYŻ

•NIEDZIELA 21 KWIETNIA 1929

Rok. VI — N° 16

WIEKOPOMNA CHWILA

Kardynał Gasparri i Mussolini podpisują Układ Laterański.

Układ laterański czyli ugoda, jaka nastąpiła między Ojcem św. a rządem włoskim, ma w dziejach kościoła i państwa włoskiego znaczenie ogromne. Słusznie podpisanie układu przez Ks. Kardynała Gaspariego jako zastępcy Ojca św. i Mussoliniego zastępującego rząd włoski nazwać można chwilą wiekopomną,

która w dziejach Kościoła i Włoch rozpoczyna nowy okres

Długoletni spór został nareszcie zakończony pomyślnie dla kościoła, Ojciec św. został uznany jako władca świecki. Niemalże zyskał na ugodzie i rząd włoski. My katolicy cieszymy się w każdym razie szczerze, że odtąd witamy Ojca św. i w szacie świeckiego władcy.

NA NIEDZIELĘ TRZECIĄ PO WIELKANOCY

Ewangelia Jan XVI. 16-22.

Onego czasu mówił Jezus uczniom swoim: Maluczko, a już mię nie ujrzyecie; i zaśię maluczko, a ujrzyecie mię; iż idę do Ojca. Mówili tedy z uczniów jego jeden do drugiego: Co to jest, co nam mówi: Maluczko, a nie ujrzyecie mię; i zaśię maluczko, a ujrzyecie mię; a iż idę do Ojca? Mówili tedy: Co to jest, co mówi: Maluczko? Nie wiemy, co powiada. A poznał Jezus, że go pytać chcieli, i rzekł im: O tem się pyłacie między sobą iżem rzekł, maluczko, a nie ujrzyecie mię, i zaśię maluczko, a ujrzyecie mię? Zaprawdę, zaprawdę wam powiadam, iż będziecie płakać i lamentować wy, a świat się będzie wesołił; a wy się smęcić będziecie, ale smutek wasz w radość się obróci. Niewiasta gdy rodzi smutek ma, iż przyszła jej godzina; lecz gdy porodzi dzieciątko, już nie pamięta uciśnienia dla radości, iż się człowiek na świat narodził. I wy tedy teraz wprawdzie smutek macie; lecz zaśię oglądam was, a będzie się radowało serce wasze, a radości waszej żaden od was nie odejmie.

W tych słowach dzisiejszej ewangelii Chrystus przepowiada dzieje Kościoła naszego. Te dzieje układają się w wielką księgę, na której w jednych wiekach wypisana jest radość, w drugich smutek. Przyjrzyjmy się smutkom i radościom w życiu Kościoła, w niektórych okresach:

1. « Maluczko, a już mię nie ujrzyecie... a wy się smućcie » — mówi Chrystus Pan do swoich uczniów w przeddzień swojej męki. Wy się smućcie, widząc podłość i nikczemność faryzeuszów. Tak się stało. Chrystus pojmany, torturowany ukrzyżowany. Apostołowie smutni. Stracili swego Najukochańszego Mistrza, Nauczyciela.

« Ale smutek w radość się obróci » — powiedział Chrystus do Apostołów. Trzeciego dnia mocą Boską wstał z martwych i ukazał się uczniom, i rozmawiali z Nim, i cieszyli się, że żyje, i słuchali Jego ostatnich zleceń, bo ich wybrał do wielkich rzeczy, bo mieli być zaczątkiem Kościoła Jego.

2. « Wy się smućcie » wnosili się nad apostołami później te słowa, gdy poszli w świat, w różne strony, by wykonać zlecenie Chrystusa. Smucili się, bo ich męczono po lochach więziennych, smucili się, bo setki, tysiące wyznawców Chrystusa poddawano strasznym katuszom; smucili się, bo widzieli swoich braci pożeranych przez lwy, palonych, ścinanych. « Wy się smućcie ».

« Ale smutek wasz w radość się obróci » — powiedział Chrystus. Nie zwyciężały tortury, nie zwyciężały kohorty wojsk, nie zwyciężały zakazy. Kościół Chrystusowy zwyciężał i rozwijał się. Już apostołowie patrzyli na Kościół w Rzymie, Antjochji, Koryncie, Galacji, Efezie, Cylicji, Dalmacji, Tesalonice, Jerozolimie i wielu innych. Cieszyli się więc, że ich praca wydała taki obfity plon. Ich następcy doczekali większej radości, nie tylko z racji większej liczby chrześcijan, ale również z racji uzyskanej wolności. Edykt Medjolański (313 rok) rozweselił oblicza wszystkich wyznawców Chrystusa. « Smutek wasz w radość się obróci »...

Radość minęła i tak naprzemian w ciągu wieków minęły radości i smutki, aż przyszedł wielki smutek. Przyszły czasy wielkiej rewolucji francuskiej. Kościół przeżywał we Francji okropne chwile: zniesiono religię Chrystusową, zamknięto kościoły, klasztory, wydano księży z granic kraju, łamano krzyże, w jednym miesiącu stracono 300 księży. Żalobna chorągiew powiewała nad kościołem we Francji... Żywo stanęły w pamięci słowa Chrystusa: « Wy się smućcie ».

W ostatnich latach jesteśmy świadkami smutku, jaki Kościół Katolicki przeżywa w Rosji i w Meksyku. Cierpią wyznawcy nauki Kościoła Katolickiego, cierpią strasznie i przelewają krew za wiarę, jak męczennicy pierwszych wieków.

Ale nie zleknie się Kościół tych krwawych przesładowań, bo Kościół Katolicki, to instytucja Chrystusowa, to opoka, której bramy piekielne nie zwyciężą. To

też widzimy, że w życiu Kościoła w ostatnich wiekach mimo smutku, dużo zabłysło promiennych radości.

Prawda Chrystusowa pociągnęła do Kościoła św. tysiące osób, które stały zdala od tego kościoła. Między niemi znajdujemy wybitnych ludzi, wybitnych ze względu na swój rozum i działalność!

W Ameryce nawracają się tacy ludzie jak: Robert Howard Lord, który napisał książkę o Polsce; prof. uniwersytetu Carlton, I. H. Hayes, Parker Thomas Moon i cały szereg wybitnych ludzi.

W Anglii przechodzą na wiarę katolicką tacy wielcy, wybitni pisarze jak: Newman, Faber, Mannig, Benson, a w ostatnich latach Chesterson. W Niemczech uczony profesor Ruville. W Danji Jorgenson. W Polsce Jodko, Przebyszewski. We Francji: Huysmans, zdolny pisarz, Coppée, poeta-apostoł, Kette, Claudel, Psichari, wnuk Renana. Dziad jego walczył z Kościołem, a on się tuli do tego Kościoła. We Włoszech nawraca się Papini i pisze Dzieje Chrystusa. W Holandji niedawno temu zbliża się do Kościoła Katolickiego dr. Fryderyk van Leden wraz z żoną i dwoma synami. Po dłuższym błądzeniu i szukaniu prawdy wreszcie znajduje ją w naszym Kościele. W okresie walki z Kościołem, w chwilach smutku szukał on w świątyniach katolickich ciszy i wewnętrznego ukojenia « Czyście nigdy », pyta w nauce Jezusa — « nie doznawali w kościołach katolickich jakiej specjalnej ulgi i uciśnienia. Ja, bo zawsze, mimo ich dostojnej ciszy, jakiej nie posiadają żadne inne świątynie. Czy ona płynie z tego ołtarza, który ukrywa największy cud świata, czy z posągów, otaczających ołtarze, czy z lampki, która tam płonie, ja nie wiem; dość że często tam szukałem pokoju i znajdowałem... »

Obecnie jako katolik czuje się szczęśliwym i szerzy prawdę Kościoła Katolickiego. To są jednostki, o których wie świat cały, to są pisarze, poeci, profesorowie, uczeni. Prawdę znaleźli w Kościele Katolickim. Oto radosne promienie w Kościele naszym.

Również radosne promienie świeciły i świecą nad misjami katolickimi w 19 i 20 wieku. Tysiące pogan nawraca się do wiary katolickiej. Afryka, Australia, Chiny, Japonia, — to są tereny pracy misjonarzy.

Radością dla Kościoła dzisiaj jest również i to, że ludzie przekonują się o potrzebie moralności Chrystusowej. Oto mała cząstka życia Kościoła Katolickiego. Przychodzą często chwile smutku, ale smutek choćby był z lamentem i łkaniem, zamienia się w radość. « Smutek wasz w radość się obróci ».

Dziękujmy Bogu, że należymy do Kościoła, który od samego Chrystusa ma początek. Dumni bądźmy, że Kościół nasz broni prawdy Chrystusa z wielkiem męstwem, nie żałując nawet krwi. Nie armaty Kościół wystawia na wrogów, ale prawdę Chrystusową, wielką, świętą, niezwyciężoną. Bądźmy i my dzielnymi jego obrońcami. Amen.

Ks. Cibor.

K. Smogorzewski

MAJĄTEK KOŚCIELNY WE FRANCJI

W wielką sobotę rozjechały się Izby francuskie na wielkanocne wakacje. Wakacje to długie, bo kończą się aż po Zielonych Świątkach. Istotnie, Izby zbiorą się dopiero 23 maja, aby dokończyć sesji zwyczajnej. Pomimo opozycji radykałów i socjalistów, rząd postawił na swoim w dwu sprawach: ustawa o kredytach uzupełniających uchwalona została przed 1 kwietnia; ustawa o dobrach kościelnych oraz autoryzacje dzieł wiciu zakonów misjonarskich przeszły przez Izbę posłów.

Kiedy Francja zerwała w r. 1903 stosunki z Watykanem i przeprowadziła w roku 1905 rozdział Kościoła od państwa, zrywając konkordat z roku 1801-go, wojująca masoneria próbowała podważyć jeden z czynników siły Kościoła katolickiego, a mianowicie jego hierarchję. Nie licząc się wcale z władzą biskupa i proboszcza, autorowie ustawy z 1905 roku przewidywali powołanie do życia specjalnych stowarzyszeń wyznaniowych (associations cultuelles), które miałyby « wykonywać i utrzymywać wyznania ». Tym to stowarzyszeniom miały być przekazane dobra kościelne. Papież oczywiście owej ustawy nie uznał i zabronił tworzenia owych stowarzyszeń. Katolicy francuscy z podziwu godną jednogłównością Ojcą świętego usłuchali, chociaż wiedzieli, że grozi im to utratą całej masy budynków i fundacyj.

Rząd nie ośmielił się odbierać katolikom kościołów na podstawie ustawy z 2 stycznia 1907 roku, pozostawił je w tymczasowem władaniu proboszczów. Ale wszelkie pozostałe dobra kościelne miały być w myśl ustawy z 13 kwietnia 1908 roku przekazane departamentom, gminom i świeckim instytucjom dobroczynności lub nauczania. Kościół katolicki, a głównie zakony, wyłączone zostały z dóbr, których war-

tość wynosiła 447 milionów franków (złotych). Z tej masy nie przydzielono jeszcze drobnej części dóbr, obliczanych ogółem na 22 miliony franków (stabilizowanych po 20 c.). Otóż na wniosek rządu Izba uchwaliła dnia 29 marca ustawę zezwalającą na zwrot tej resztki « stowarzyszeniom diecezjalnym ».

Cóż to znów za stowarzyszenia?

Po nawiązaniu stosunków dyplomatycznych pomiędzy Francją a Watykanem (1921), zaczęły się zarazem pomiędzy Paryżem a Stolicą Apostolską rozmowy na temat zlikwidowania zatargu w przedmiocie statutu legalnego Kościoła katolickiego we Francji. Rząd francuski uważał, że nastąpić to może nie na podstawie konkordatu, ale w ramach szerokiej interpretacji ustawy z roku 1905.

Zgodził się na to papież, poczem episkopat francuski, w porozumieniu z Watykanem, zrehabilitował projekt statutu « stowarzyszenia diecezjalnego », mającego biskupa na czele. Aby się zabezpieczyć na przyszłość przed inicjatywą wrogów Kościoła, nuncjusz papieski zażądał w roku 1923 orzeczenia francuskiej Rady Stanu, że statut zgodny jest z ustawami francuskimi. Dnia 13 grudnia 1923 Rada Stanu odpowiedziała twierdząco i rząd francuski zakomunikował urzędowo jej opinię Watykanowi.

W ciągu lat 1924 i 1925 prawie we wszystkich diecezjach francuskich powstały odnośne stowarzyszenia, ustawa z 29 kwietnia 1926 roku pozwoliła im przejść bez wszelkich podatków majątek kościelny nabyty już po roku 1905, zezwolił stowarzyszeniom diecezjalnym na przejęcie zapisów i fundacyj, które nie podlegały konfiskacie. Zwrot stowarzyszeniom resztki dóbr skonfiskowanych ma znaczenie raczej moralne i jest jak gdyby przyznaniem się do popełnionego bezprawia.

OBJAZDY KOLONIJ POLSKICH

W DEPART. SEINE-ET-OISE, SEINE-ET-MARNE, MARNE, AUBE I LOIRE

Staralem się go umocnić w tych przekonaniach, jeszcze raz stwierdzając ten fakt znamieny, iż koło nas, kapłanów Chrystusowych, wszystkie sprawy się toczą i że tam, gdzie udają, że my ich nie obchodzimy, tam najwięcej na nas zwracają uwagę, nie tylko dlatego, aby znaleźć coś dla nas uwłaczającego, lecz przede wszystkim dlatego, iż działalność kapłańska wydaje im się mimo wszystko czemś wyższem, niż zwykła politykomanja. Po drodze spotkałem p. Borutę, który serdecznie mnie przywitał i zaprowadził do księdza francuskiego. Postanowiliśmy najpierw połamać się opłatkiem, a następnie pójść na kazanie i błogosławieństwo do kościoła. Wśród licznie zebranych było jakieś nidywiduum, które głosiło, iż nie trzeba było bronić Polski przed Sowietami, bo bolszewicy chcieli dobra « ludu roboczego » (mówiącego żargonem i handlującego żywym i martwym towarem). Musiałem ostro się temu przeciwstawić i ukrócić te wybryki, wskazując na bezprzykładną nędzę ludu rosyjskiego, pracującego na bandę pasożytów żydowskich i ich uniożone służki; ten mi odpowiedział, iż « w gazetach inaczej piszą ». — « W żydowskich » — odrzekłem, uczciwie pisma nie mogłyby tak kłamać. Gdyby nie moje wtrącenie, niktby na to nie zareagował, za ledwo jeden nieśmiało się do tego zdrajcy odezwał, iż jest Polakiem i że przy Polsce stoi. Nie ulega wątpliwości, iż podobne indywidua muszą się kręcić i gdzieindziej po tych towarzystwach i Polakom wyrabiać, jak to sam stwierdziłem, fatalną opinię.

Kościół był pełen na błogosławieństwie, śpiewy, dobrze wyszły, Boruta grał na fisharmonji, ksiądz proboszcz francuski okazał wszelką możliwą pomoc. Lecz od spowiedzi większość się uchyliła ze wstydu przed Sakramentem, acz obiecując lepiej na Wielkanoc lub Zielone Świątki, na które zwykle jadę do sąsiedniego Moissy. Byłem zaproszony na obiad do Feliksa Szałowskiego, żona jego jest zapaloną czytelniczką « Polaka we Francji », mówiła mi, iż jak czyta me opisy, to « aż strach ją bierze ».

Nazajutrz po Mszy św., na której było mało osób, bo to już był dzień roboczy, miałem dłuższą rozmowę z Borutą co do przyszłej misji w Lieusaint, na której chce, abym pobłogosławił ich sztandar, który z jednej strony ma mieć N. M. Pannę Niepokalaną Poczetą, z drugiej zaś Orła Białego z Marszałkiem Piłsudskim. Chęć go zamówić w św. Kazimierzu.

Boruta prosił mnie o opis uroczystości w Lieusaint w « Polaku we Francji », którego zaabonował, i twierdził mi, że oni, piłsudczycy, uchodzą niesłusznie za najgorszych katolików, są nieraz lepszymi od tych, co wypisują sobie imiona świętych na nazwie towarzystwa, że większość w jego towarzystwie chciała mego przyjazdu, że reszcie z uznaniem opisze moje przybycie do Lieusaint dla zainaugurowania z Bogiem ich towarzystwa. Sprawiał on na mnie wrażenie sympatycznej i inteligentnej jednostki.

(C. d. n.)

Wiadomości z Polski

Emigracja sezonowa do Danii.

W najbliższych dniach przybywa do Warszawy delegat duński dla przeprowadzenia rekrutacji sezonowych robotnic rolnych do Danii.

Tegoroczny kontygent wynosi 510 osób. Odjazd robotnic nastąpi między 9 a 12 maja br.

Okrety polskie utrzymują stałą komunikację z Anglią.

W dniu 6 kwietnia b. r. statkiem « Rewa » polsko-brytyjskie towarzystwo okrętowe w Gdyni rozpoczęło stałą komunikację statkami polskimi między Gdynią i Gdańskiem z jednej strony, a Londynem i Hull z drugiej strony. Statki kursować będą co tydzień: z Gdańska i Gdyni do Londynu i z Gdańska i Gdyni do Hull i z powrotem.

Polsko-brytyjskie towarzystwo okrętowe założone zostało przez państwowe przedsiębiorstwo « Żegluga Polska » w Gdyni i znane angielskie towarzystwo żegluga « Elermann i Wilson », przyczem przedsiębiorstwo « Żegluga Polska » ma znaczną większość udziału.

Statki polsko brytyjskie towarzystwa posiadają szybkość 12 węzłów na godzinę, tak, że podróż do Londynu, względnie do Hull potrwa 3 doby. Kapitanowie, oficerowie i członkowie załogi statków są wyłącznie Polakami.

Przepowiadają zimę do połowy maja.

Z Zakopanego donoszą: Zima powróciła do nas w całej swej okazałości. Śnieg od kilku dni pada bezustanku, tak, iż nowa warstwa w górach dochodzi do 1 m. wysokości. Wczoraj w nocy szalała zadymka śnieżna na górę Obidowa i śnieg zasypał kompletnie szosę między Chabówką a N. Targiem. Na przestrzeni kilkuset metrów zasypane śniegiem sięgają powyżej 1 m. W zaspach ugrzęzły dwa samochody. W samym Zakopanem w dalszym ciągu zadymka śnieżna. W górach, gdzie warstwa śniegu miejscami dochodzi 2 do 3 m., idealne warunki dla narciarzy. Na dole w Zakopanem wspaniałe warunki dla narciarzy, jak również znakomita sanna.

Tego rodzaju zimy o tej porze nie przypominają sobie ludzie najstarsi. Prawdopodobnie warunki śnieżne utrzymają się do końca kwietnia, a nawet może przeciągnąć się do połowy maja.

Nowo-utworzony gabinet polski.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podpisał dekret nominacyjny nowego gabinetu, na którego czele stanął Pan Minister ŚWITALSKI.

Do nauczycielstwa Wschodniej Francji.

Wobec zbliżającego się święta narodowego 3-go Maja, Zarząd Komitetu Pomocy Oświatowej dla Wschodniej Francji organizuje dla wszystkich szkółek z okolic Briey wspólną wycieczkę szkolną do ciepłych źródeł położonych o kilka kilometrów koło Briey.

Ze względu na to, że szkoły nie dysponujądnem 3-go maja (piątek) Zarząd wyznaczył na powyższą majówkę czwartek 2-go maja, dzień wolny od zajęć szkolnych.

Zbiórka o godz. 10-tej rano dla szkółek: Mancieulles, Boulogny, Piennes, Mont-Bonvillers, Tucquenieux, Trioux, La Mouriere, natomiast szkoły: Homecourt, Joëuf, Froideul, Hayange i Nilvange udadzą się pieszo wprost na miejsce wskazane.

Jednocześnie Zarząd Komitetu P. O. prosi nauczycielstwo o przygotowanie piosenek, jak: Witaj Majowa Jutrzenko, Hymn Floty Polskiej itd. deklamacyj okolicznościowych oraz całego szeregu rozrywek, mających urozmaicić wycieczkę.

Zarząd Komitetu Pomocy Oświatowej przypomina nauczycielstwu Wschodniej Francji oraz wszystkim działaczom oświatowym patriotyczny obowiązek urządzania w dniu 3-go maja obchodów szkolnych połączonych z pogadankami na temat konstytucji 3-go maja, deklamacjami, śpiewem itd.

Szkółk mopołożonym w okręgu Nancy, jak: Pont à Mousson, Blenod, Maxeville, Varangeville, Foug, Pompey, niemogącym ze względów odległościowych brać udziału w wycieczce do ciepłych źródeł, Zarząd poleca porozumieć się celem urządzania wspólnej wycieczki do grobu króla Stanisława Leszczyńskiego w Bonsecours, oraz zwiedzenia pamiątek historycznych pozostałych po królu w Nancy.

Homecourt, dn. 10-go kwietnia 1929.

Ks. W. Rogaczewski.

Sekretarz.

J. Mosiek.

Prezes Komitetu

Ze Świata

Pielgrzymka francuska w Rzymie.

W związku z 50-letnim jubileuszem złotych godów kapłańskich Ojca św. do Rzymu przybywają już liczne pielgrzymki. W zeszłym tygodniu bawiła w Rzymie pielgrzymka francuska na czele z biskupem Baudrillartem w liczbie około 5-ciu tysięcy osób z różnych stron Francji.

Wojna domowa w Chinach.

General, dowodzący grupą Hankou i dowódca odcinka Hwang-pej, przeszedł na stronę rządu nankińskiego dzięki czemu wojska rządowe przełamały linię obronną wojsk Hankou, które cofają się w poplochu. W chińskiej dzielnicy Hankou, wybuchła panika. Do koncesji napływają uciekinierzy. Ogłoszono stan oblężenia.

Wojska prowincji Hankou cofają się do stolicy tej prowincji. Wojska rządowe, ścigające je, spodziewane są w Hankou. Dzielnica koncesji opasana została barykadami w celu przeszkodzenia wkroczeniu wojsk zwycięskich.

“MATKA REWOLUCJI” O BOLSZEWIKACH

Mieszkająca w Pradze, 85-letnia rewolucjonistka, Breszkowska (w Rosji ma ona nazwę «matki rewolucji») udzieliła niedawno wywiadu dziennikarskiego, w czasie którego powiedziała m. in.:

«Dusza narodu rosyjskiego zwraca się przeciwko bolszewizmowi, który musi pozostać obcym. Pan zna Dostojewskiego, a zatem zna Pan duszę Rosji. Bolszewizm jest ideą obcą, obcym ciałem w państwie i naród go nie ścierpi. Powodzenie swoje zawdzięcza on okoliczności, że 160 milionów ludzi w Rosji zostało nagle opanowanych i odtąd broń znajduje się w rękach nielicznych jednostek, które przyłączyły się do Lenina. Znam swój naród, cierpiałam z nim dziesiątki lat i znam jego życzenia. Nie chce on bolszewizmu, jak nie chce caryzmu; chce pracy, pokoju i swej religii. Obalenie rządu sowieckiego musi nastąpić. Wiem to, ponieważ pomagałam przygotować rewolucję. Zapewne, panowania bolszewickiego nie można obalić przy pomocy zewnętrznej. Wszelka akcja, przychodząca z zewnątrz, szkodziłaby tylko sprawie. Dowodzą tego przedsięwzięcia Denikina, Kołczaka i Wrangla. Dzisiejsza władza w Rosji, która bez wątpienia szko-

Święto narodowe 3-go maja we Francji.

Komunikat Tow. pracy społeczno-kulturalnej w Paryżu.

Wychodźstwo Polskie we Francji zwykło obchodzić uroczystości Święto Narodowe 3-go maja.

Obchód Święta Narodowego powinien obejmować całą kolonję. o ile w miejscowości znajduje się tylko Towarzystwo, to ono powinno się zająć organizacją obchodu; jeżeli zaś istnieje kilka towarzystw, konieczne jest porozumienie się w celu wspólnego Obchodu. W tych miejscowościach, w których istnieje Komitet Towarzystw na niego spada obowiązek zajęcia się organizacją obchodu.

Program obchodu 3-go Maja może przedstawiać się, jak następuje:

- 1) Wstęp: Śpiew chóralny lub utwór muzyczny.
- 2) Zagajenie przez Prezesa.
- 3) Przemówienie do gości francuskich.
- 4) Odczyt.
- 5) Występ koła śpiewu lub obrazek sceniczny.

Przerwa.

- 6) Bal.

Wzorem lat ubiegłych Towarzystwo Pracy Społeczno-Kulturalnej (16, rue l'Abbé de l'Épée Paris V) przyjdzie Stowarzyszeniom Polskim z pomocą w organizacji obchodu.

Na życzenie Towarzystwo przyśle za niewielką opłatą gotowe odczyty, wzory przemówień w języku francuskim i niemieckim, okolicznościową sztukę, chorągiewki, oznaki i. t. p.

W pewnych wypadkach za uprzednim porozumieniem Towarzystwo postara się wysłać prelegentów z odczytami okolicznościowymi.

dzi nietylko Rosji, ale całemu światu, może być obalona tylko przez rewolucję wewnętrzną. Rewolucja ta nastąpi — według mojego przypuszczenia — wyjdzie od chłopów i proletariatu wiejskiego.»

Drożyzna w Sowietach.

Z Moskwy donoszą, że ceny artykułów pierwszej potrzeby ciągle wzrastają. Według danych głównego urzędu statystycznego ceny na kartofle podniosły się 7 proc., mleka o 2 proc. jaj 20 proc., masła 15 proc. Jednocześnie ze wzrostem cen daje się zauważyć zły gatunek sprzedawanego na kartki chleba, który jest wypiekany z mąki z różnymi domieszkami.

Polska uroczystość w Paryżu.

W obecności Ambasadora Chłapowskiego, całego personelu Ambasady, Konsula Generalnego Poznańskiego, Józefa Mickiewicza, Marii Mickiewiczówny, syna i córki nieśmiertelnego Wieszczu Adama, d-ra Ludwika Góreckiego i innych członków rodziny wieszczu, przedstawicieli prasy i licznych członków kolonii polskiej w Paryżu, odbyło się na placu Alma wmurowanie do postumentu pomnika Adama Mickiewicza garści ziemi polskiej, wyjętej z inicjatywy d-ra Ludwika Góreckiego i rzeźbiarze Bourdelle, z kopca Kościuszki w Krakowie.

Ambasador Chłapowski złożył wewnątrz postumentu puszkę zawierającą kryształową szkatułkę z ziemią polską, protokół z podpisem wojewody Darowskiego i władz wojskowych i cywilnych Krakowa, stwierdzający jej autentyczność oraz akt na pergaminie z danej uroczystości, którego drugi egzemplarz odesłany będzie do archiwum rządowego.

Roboty murarskie są zakończone i uroczyste odsłonięcie pomnika nastąpi w niedzielę dnia 28. kwietnia.

CUDOWNE DZIECKO

Niedawno w wielkiej Sali Geograficznej odbył się popis słuchaczy konserwatorium muzycznego w Paryżu. Wielka sala wypełniona była po brzegi. Popis zaszczycili swą obecnością profesorowie muzyki i krytycy. Wśród młodych uczniów szczególnie odznaczała się swą grą na fortepianie najmłodsza, bo sześciolatnia Lily, córeczka doktora Rypko. Grała Bethovena z niesłychaną dla sześciolatniego dziecka techniką i z wielkim uczuciem. « Elle a fait chanter le piano », jak zauważył jeden z profesorów. Zachwyt był ogólny. Sala drżała od oklasków. Rzeczywiście jest to utalentowane, cudowne dziecko. Mając zaledwie pięć lat już występowała z powodzeniem na koncertach. Odznacza się przytem nieprzeciętną urodą. Otrzymała np. nagrodę na konkursie piękności dzieci w Paryżu. Życzymy jej powodzenia pod każdym względem w przyszłości.

ZWALCZANIE NIEMORALNEJ MODY KOBIECEJ W HISZPANJI

Biskup w Valladolid wydał surowy list pasterski przeciwko niemoralnej modzie kobiecej, w którym zaznacza, że przyjdzie dzień, kiedy państwo w obronie obyczajności publicznej nie ubranie, lecz «brakubrania» będzie ścigało jako wykroczenie przeciwko obyczajności publicznej, jako godne kary przestępstwo. Okazji do tego dostarczy wkrótce piąta sesja hiszpańskiego zgroma-

dzenia narodowego w związku z obradami nad nowym hiszpańskim kodeksem karnym.

Do kodeksu tego pewien bardzo poważany członek zgromadzenia wniósł projekt, by brak poczucia wstydlivosti i godności w ubiorach kobiecych karany był jako wykroczenie przeciwko moralności publicznej. Przełożone pensjonatów i instytutów religijnych otrzymały surowe polecenie, by dbały o stosowność ubioru swych wychowanek. Wychowanki, które nie zastosują się do tego wymagania, mają być usuwane. Matki i krewnie uczennic, przybywające w odwiedziny w strojach nieskromnych, nie będą dopuszczane. Podobna surowość ma być zastosowana i w innych szkołach.

Przegląd spraw wychodźczych

SPRAWY DUSZPASTERSKIE

Porządek nabożeństw w dep. Meurthe-et-Moselle.

22 kwietnia Jarny od 6-8 spowiedź; o 8 msza św.

25 kwietnia Mancieulles 10-12 katechizm.

Pont-à-Mousson 14-16 katechizm.

27 kwietnia Mancieulles 15-18 spowiedź.

28 kwietnia Tucquegnieux 6-8 spowiedź; o 8 msza św. kazanie.

Mancieulles 9-11 spowiedź; o 11 msza św., kaz., nieszpory.

X. Unszlicht.

19-21 kwietnia Duvy (Oise).

27-28 kwietnia Jaignes-Tancron.

Ks. Makiela.

Od 24-30 kwietnia w Le Havre w kościele Notre-Dame des Neiges.

Duszpasterstwo w dep. Aisne.

25-26 kwietnia La Ferté-Chévresis.

26-27 kwietnia Puiseux.

27-28 kwietnia Guise.

28-29 kwietnia Essigny-le-Grand.

29-30 kwietnia Flavvy-le-Martel.

30-1 maja Montescourt

3 maja Soissons.

5 maja Soissons.

Uroczyste Przedstawienie Mickiewiczowskie

organizuje Tow. Miłośników Sceny Polskiej w Paryżu pod protektoratem Ambasadora R. P. p. A. Chłapowskiego. Przedstawienie to odbędzie się w czwartek, dnia 2-go Maja o godz. 8,45 wiecz. w sali JOURNAL 100, rue Richelieu. W programie: DZIADY część III (scena w więzieniu z improwizacją Konrada), PAN TADEUSZ (księga VII: Rada) i CZATY w oryginalnej inscenizacji z muzyką Moniuszki. Słowo wstępne wygłosi p. W. Neuman, Radca Ambasady R. P.

POLSKIE BIURO PODROŻY "POLEXPRESS"

22, boulevard des Italiens — PARIS

Zawiadania że, z okazji Zielonych Świąt

organizuje nadzwyczajny pociąg po cenach zniżonych, który odejdzie

z PARYŻA, dn. 10 maja o godz. 8-ej wiecz.

z LILLE, dn. 10 maja o godz. 7-ej wiecz.

Zwykły pociąg specjalny odejdzie w maju, z Paryża i Lille, dnia 30 maja.

16
ZMIANA ADRESU

WIELKA LECZNICA POLSKA

Miesząca się dotychczas przy ulicy **MALHER** Nr. 18-Saint-Paul została przeniesiona do nowego lokalu, znacznie powiększonego i urządzonego według najnowszych wymagań wiedzy lekarskiej.

Nowy adres : PARYŻ-10 Boulevard Sébastopol (3-e Piętro)

Métro : Châtelet ; Telefon : Archives 79-58

DIATERMIA, ARSONWALIZACJA, PRĄDY, O WYSOKIEJ ŻMIENNOŚCI.
ELEKTRYZACJA, LAMPA KWARCOWA, PROMIENIE INFRA-CZERWONE.

CHOROBY WEWNĘTRZNE : serca, płuc, narządów trawienia,
CHOROBY MOCZOPŁCIOWE : TRYPER, SYFILIS, SZANKIER,

CHOROBY KOBIECE I AKUSZERJA ; przez lekarke.

HEMOROIDY, ŻYLAKI, REUMATYZM, ANEMIA. CHOROBY DZIECIĘCE.

ZABIEGI OPERACYJNE na bardzo dogodnych warunkach.

LECZNICA OTWARTA CODZIENNIE ; od 9 rano, do 8 wieczór.

W Niedziele od 9 rano do 12 : W święta przyjęć niema.

CZYTELNICY, « POLAKA WE FRANCJI ! »

Od pierwszego kwietnia wysyłamy mandaty, dla uregulowania prenumeraty. Prosimy niezwłocznie nadesłać należność, w przeciwnym razie gazetę wstrzymamy. Jednocześnie przymiemy, że niedokładne podawanie adresów, oaraża naszych czytelników na nieregularne ptrymywanie pisma. Przy zmianie pracy należy niezwłocznie podać swój dokładny adres, napisany przez gospodarza. Na zmianę adresu dołącza się znaczek za 1 fr.

Lekarz specjalista

96, rue de Rivoli, 96. PARIS —

Métro : Châtelet

Najskuteczniejsze środki przeciw chorobom wenerycznym mężczyzom i kobiet. Leczy prędko choroby krwi i skóry, syfilis, rzeżączkę. Prędkie leczenie żylaków i wrzodów. Własne laboratorium. Bardzo szybko leczy rozdzęcie żył. — Mówi po niemiecku. Przyjmuje chorych codziennie od 9 do 12 i od 2 do 8, w niedziele od 9 do 12 w poł.

Pierwsza polska szkoła

SAMOCHODOWA

im. Hallera w Paryżu

35, rue Boissy-d'Anglas
w podwórzu dom 9, 1-sze
piętro. — PARIS-8^e

Telefon Elysées 60-91.
metr. i Nord-Sud : Madeleine i Concorde
Autobus A.Cod d'worca Gare du Nord.

Jeżeli chcesz polepszyć swój byt, mieć pewny i stały zarobek i nie pracować za darmo na roli lub na fabryce, ucz się stoferstwa. Tylko ten fach może Ci zabezpieczyć codzienny kawałek chleba. Nie namyślaj się długo, zgłoś się do naszego biura, lub napisz do nas i my Ci wyślemy odrazu bezpłatnie szczegółowe informacje. Tylko nasza szkoła, która jest najznakomitsza i pełnomocna we Francji i Polsce, może Ciebie wyuczyć w 14 dniach jazdy i mechaniki wraz z przejściem egzaminu i otrzymaniem "Permis de Conduire" i dyplomu Szofera-Mechanika w języku polskim i francuskim, który jest ważny we Francji, w Polsce i w Ameryce i który daje możność do otrzymania dobrej posady. Znamość języka francuskiego nie jest obowiązkowa.

UWAGA: Uczniom, którzy nie mogą zaraz przyjechać, tym wysyłamy pocztą kurs lekcji teoretycznych. Ci zaś po zaznajomieniu się z tym kursem przyjeżdżają na lekcje praktyczne. Podczas kursu dajemy często uczniom pracę, a po pracy-lekcje Uczniom po zdaniu egzaminu w naszej szkole na Szofera-Mechanika często dajemy posady we Francji i w Polsce polepszając ich byt. Przyjeżdżnym z prowincji, rekomendujemy mieszkanie, od 20 do 25 fr. na tydzień. Zapisy codziennie od 9-iej do 7-i pół. w niedziele od 9-5 wieczorem.

DO WSZYSTKICH GHORYCH !

DOKTOR POLSKI, UDZIELA WSZELKICH PORAD LISTOWNIE ZA DARMO
WSKAZUJE JAK SIĘ NALEŻY LECZYĆ I WYSYŁA ZA ZALICZENIEM POCZTOWEM
POTRZEBNE LEKARSTWA NA PRĘDKIE WYZDROWIENIE ; Objasnienia daje po polsku.

Wszelkie zapotrzebowania należy skierować pod adresem :

F. PHYTOS, 45, rue de Jussieu. PARIS.

dołączając znaczek pocztowy na odpowiedź.

LEKARZ - DENTYSTA - POLAK

Cabinet Dentaire « MODERNE »

Niniejszym zawiadamiam Rodaków, że przyjmuje codziennie w swoim gabinecie dentystycznym, mieszczącym się w Paryżu przy ulicy :

19, rue Turbigo (Boulevard Réaumur Sébastopol).

Metro : Étienne-Marcel i Réaumur Sébastopol. Tramwaj 6-8.

Godziny przyjęć od 9-2 ppł i od 2-9 wieczór. -- W Niedziele i święta od 9-4 ppł.

Wykonuje wszelkie plomby, leczenie i wyrywanie zębów bez bólu ; Zęby sztuczne, białe od 20 fr. Złote koronki od 75 fr. Różne mostki (amerykański system bez podniebienia) wieczne nie do wyjmowania ; Złoto gwarantowane.

LECZNICA POLSKA W PARYŻU

Urządzona według nowoczesnych wymagań nauki

90, rue Faubourg St.-Martin, tuż obok Gare de l'Est

Métro: Gare de l'Est lub Chateau d'Eau. — Liczne tramwaje i autobusy.

Diatermia, lampa kwarcowa, leczenie elektrycznością. Prześwietlanie promieniami Roentgena. CHOROBY WEWNĘTRZNE, REUMATY — HEMOROIDY i ŻYLAKI. NIEGOJĄCE SIĘ OWRZODZENIA, CHOROBY WENERYCZNE, tryper szankier, syfilis — choroby krwi, niemoc płciowa. — CHOROBY KOBIECE. — Badanie krwi i moczu.

LECZNICA ODPOWIADA NIEZWŁOCZNIE NA ZAPYTANIE LISTOWNE

Godziny przyjęć: codzień od 9—8-ej wieczorem za wyjątkiem pory obiadowej (12-2) w niedziele i święta od g. 9—12 i od 2—4 po południu w piątek przyjęć nie ma.

Jeżeli nie możecie osobiście zgłosić się do lecznicy, napiszcie a lecznica, wyśle wam natychmiast wszystkie wskazówki po przysłaniu znaczka pocztowego (50 ctm) bezpłatnie.

ADRESOWAĆ: LECZNICA POLSKA 90, rue du Faubourg St.-Martin — PARIS X.

Dr. RYPKO i dawn. Dr. VIALARD

POLSCY DOKTORZY SPECJALIŚCI

17, RUE RÉAUMUR, PARIS

Métro: Réaumur-Sébastopol lub Arts et Métiers lub Temple lub République w pobliżu głównych dworców kolejowych.

Nowe i radykalne sposoby leczenia elektrycznością, serum zastrzykami, Choroby weneryczne i dróg moczowych: Syfilis. Tryper, Szankier. Choroby krwi, skórne, niemoc płciowa. Choroby nerwów, serca, płucne, żołądka i brzuszne. Bóle i reumatyzmy, Badanie krwi. Mocz, Ropy i t. p.

Codziennie od 9 rano do 9 wiecz. w niedziele od 8 rano do 1 ppłd. Dla robotników i urzędników ceny niższe.

Mówi się po polsku, francusku, niemiecku.

DOSTARCZAM DO FRANCJI
TANIE CZESKIE PIERZE
BENEDIKT SACHSEL
Lobzy Nr. 346 u Pilzen
CZECHY
(République Tchécoslovaque)

kilogram białego dartego 30 fr., lepszego 40 i 50 fr.; miękkiego jak kwap 65 i 75 fr.; najlepszego 90 fr. — Ceny we frankach francuskich Wysła bezpłatnie i bez cła za liczką pocztową. Opakowanie się nie wlicza. Wymieniam i odbieram napowrót. — Próbką darmo. — Paczki z Czech do Francji są około 14 dni w drodze.

DENTYSTA-LEKARZ

E. M. SMULAR
z paryskiego fakult. medyczn.

Leczenie i usuwanie zębów według najnowszych systemów, bez bólu. Amerykańskie roboty. Złote korony, mostki. Elektryczne sposoby uspokajające bóle i wzmacniające zęby i dziąsła. Dla niezamożnych — wielkie ustępstwa. W wielu wypadkach udzielamy swej zgody na płacenie należności w kilku ratach.

Codziennie od 9 rano do 7 1/2 wiecz. w niedziele do 1 poł.

48, rue de Dunkerque. PARIS

Métro: Gare du Nord, Barbès, Poissonnière. Telefon: Trudon, 42-79.

ADWOKAT PRZYSIĘGŁY

przy Petersb. sędzie apel.

Jerzy LEWIŃSKI

5, rue Boudreau (przy Opéra) Paris (9e)

Métro: Opéra Tel. Central 94-37 — 94-66
przyjmuje od 10 do 12 i od 2 do 6 w niedziele od 10-12.

Sprawy karne, cywilne, handlowe i administracyjne. Obrona we wszystkich sądach p. adw. francusk. Pełnomocnictwa. Rozwody. Sprawy ślubne. Tłumaczenia Korespondencji w Polsce. Akta rejestralne. Spadki. Naturalizacja. Porady listowne i osobiste.

W REDAKCJI "POLAKA WE FRANCJI" są do nabycia:

Krótki Katechizm Rzymsko-Katolicki (dla dzieci) 4 50 fr.
Historja Święta (dla dzieci) 5 fr.

Najstarszy polski sklep

złożony w roku 1909

Biżuterji Zegarków i Instrumentów Muzycznych

ARMAND

Pod Zarządem
Marji Wdyńskiej

POLECA RODAKOM:

Zegarek doskonale chodzący z 5-letnią gwarancją stalowy*	55 fr.
lub niklowy	75 fr.
Zegarek, czarny lub niklowy, 15 rubinów.....	95 fr.
Zegarek, nakręcany co 8 dni, czarny lub niklowy.....	145 fr.
Zegarek firmy Lip czarny lub niklowy, mechanizm ancre 15 rubinów	125 fr.
Zegarek, srebrny, mechanizm zbardzo staranny.....	75 fr.
Zegarek, damski, czarny lub niklowy.....	95 fr.
Zegarek, damski, srebrny, bardzo ładny.....	165 fr.
Zegarek, srebrny, płaski, bardzo elegancki mechanizm ancre, 15 rubinów	30 fr.
633 Budziki.....	48 — 38
235 Harmonje w najlepszym gatunku, 10 tonów, 4 basy. — 31 tonów, 12 basów 425 fr. 21 tonów, 8 basów	150 fr.
248 Harmonijki ustne, Koncertowe, 64 tony, 26 fr. 80 tonów	225 fr.
342 Fonografy.....	325 fr. 375 fr.
457 Skrzypce w dobrym gatunku, w pudle 200 fr. 235 fr.	265 fr.
304 Przyrząd do ostrzenia brzytwy w futerał.....	6 fr. 10 fr.
317 Brzytwy w doskonałym gatunku.....	20 fr. 24 fr.
412 Grzebienie z prawdziwego rogu, mocne... 7 fr. 9 fr.	12 fr.
447 Szczotki do włosów.....	10 fr. 12 fr.
502 Lusterka w niklowych ramkach	18 fr.
201 Mydło do golenia w metalowym futerał.....	4 fr.
907 Scyzoryk 2 ostrza i korkociąg, cały stalowy... 8 fr.	12 fr.
612 Maszynka do strzyżenia włosów.....	49 fr. 55 fr.
Pędzle do golenia w doskonałym gatunku 6 fr. 9 fr.	12 fr.
Bindy do włosów.....	4 fr. 6 fr.

Do Każdego zegarka dołączony jest dla czytelników POLAKA WE FRANCJI ładny łańcuszek bezpłatnie. Wysła się po otrzymaniu przekazu pocztowego (mandat-poste), który nadesłać należy pod adresem ;

ARMAND

4, rue des Archives
PARIS (4^e)

Powyższy adres można wyciąć i nakleić na kopertę. — Opakowanie i przesyłka bezpłatnie. — Jeżeli macie trudności z wysyłką pieniędzy to napiszcie do nas nadmieniając jaką nam sumę przesyłać chcecie a dostarczymy wam gotowy przekaz pocztowy który wystarczy oddać na pocztę i wpłacić wymienioną kwotę.

Katalogi wysyłamy bezpłatnie

POLSKIE BIURO PODRÓŻY « POLEXPRESS »

Jeneralna Reprezentacja Polskiego Biura Podróży «ORBIS»
koncesjonowanego przez Polskie Koleje Państwowe
Reprezentacja Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu 1929 roku.

22, Boulevard des Italiens, PARIS (IXe)

Métro : Richelieu-Drouot.

Tél. Provence, 88-55.

LILLE

ODDZIAŁY

STRASBOURG

« POLEXPRESS » 5 bis, rue François de
Badts. La Madeleine.

« POLEXPRESS » la rue de la Comédie
Strasbourg.

SPRZEDAŻ BILETÓW KOLEJOWYCH do wszystkich miast Polski i innych krajów.
KUPNO I SPRZEDAŻ ZŁOTYCH, DOLARÓW i innych walut po najlepszym kursie.
POCIĄGI SPECJALNE DO POLSKI PO CENACH BARDZO ZNIŻONYCH

Paryż-Poznań	275 fr.	Lille-Poznań	275 fr.	Strasbourg-Katowice	247 fr.
Paryż-Warszawa	319 »	Lille-Warszawa	267 »	Strasbourg-Kraków	251 »
Paryż-Kraków	316 »	Lille-Kraków	264 »	Strasbourg-Lwów	278 »
Paryż-Lwów	342 »	Lille-Lwów	290 »	Strasbourg-Tarnopol	296 »

Bilety są sprzedawane do 48 miast w Polsce.

Dzieci do lat 4-ch mają przejazd bezpłatny

Najbliższe pociągi specjalne odchodzą :

Z Paryża, Gare du Nord, dn. 26 Kwietnia Z Lille, dn. 26 Kwietnia

o godz. 8-ej wieczór.

o godz. 7-ej wieczór.

ze Strasburga dn. 23 Kwietnia 1929

o godz. 5-ej rano.

IŁOŚĆ MIEJSC OGRANICZONA

ZGŁASZAJCIE SIĘ BEZZWŁOZNIE

PARIS,
LILLE,
STRASBOURG,
DOUAI,
OIGNIES,
NOEUX-LES-MINES,
SALLAUMINES,
BARLIN,
BRUAY-EN-ARTOIS,
MARLES-LES-MINES,

« POLEXPRESS », 22, boulevard des Italiens.
« POLEXPRESS », 5, r. François de Badts, La Madeleine.
« POLEXPRESS », 39, Vieux Marché aux Vins.
REPRESENTANT BANQUE, Avenue de la Gare.
T. M. OLSZEWSKI.
M. PUDŁOWSKI, 254, rue Nationale.
M. PUDŁOWSKI, rue Nationale, près Cinéma Olympia.
M. KRYSIAK, rue Ferrer.
M. KRYSIAK, 117, rue de la République.
L. KRYSIAK, rue Pasteur.

Zapisy będą przyjmowane do dn. 24 Kwietnia.

Po wymianę bonów na bilety

WSZYSCY WYJEŹDŻAJĄCY Z PARYŻA zgłosić się winni do Biura «POLEXPRESS»
22, Boulevard des Italiens, dn. 26 Kwietnia.

WSZYSCY WYJEŹDŻAJĄCY Z LILLE zgłosić się winni do Biura «POLEXPRESS»
5 bis, rue François de Badts, La Madeleine, dn. 26 Kwietnia 1929

WSZYSCY WYJEŹDŻAJĄCY ZE STRASBURGA zgłosić się winni do Biura «POLEXPRESS»
la rue de la Comédie (Place Broglie) dn. 24 Kwietnia wiecz.

**UWAGA : PRZED NABYCIEM BILETU SPRAWDZIĆ NALEŻY CZY POSIADANY PRZEZ
INTERESOWANEGO PASZPORT JEST WAŻNY NA WYJAZD DO POLSKI. JEŻELI PASZ-
PORT JEST PRZEDAWNIONY, INTERESOWANY WINIEN ZWRÓCIĆ SIĘ BEZZWŁO-
CZNIE DO WŁAŚCIWEGO KONSULATU POLSKIEGO, ZAZNACZAJĄC WYRAŹNIE, ŻE
MA ZAMIAR WYJECHAĆ POCIĄGIEM, SPECJALNYM ORGANIZOWANYM PRZEZ
« POLEXPRESS ».**

Stosownie do przepisów kolejowych każdy pasażer ma prawo do zabrania do wagonu
nie więcej niż 2 walizek ręcznych.